

ОБЩИНА КЪРДЖАЛИ

О Т Ч Е Т

за изпълнение на Програма за образователна интеграция на децата и учениците от етническите малцинства от 2012 до 2015 г.

Процесът на интеграция на всички деца в образованието няма алтернатива и е сред приоритетите на образователната политика, водена от община Кърджали. Процесът на интеграция дава не само равни шансове и в училище и в живота на децата със специални образователни потребности, децата и учениците от етническите малцинства, но и ще даде възможност за нови перспективи в развитието на нашата община.

За пълноценното развитие на процеса на интеграция е необходимо участието на всички образователни фактори – учители, родители, местни власти, общественост, държавни институции, както и на самите деца. Утвърждаването в училище на атмосфера за междукултурно опознаване, сътрудничество и сближаване и за повишаване на междукултурната диалогичност в мултиетничната училищна среда е неизменна част от интеграционната политика.

Образователната интеграция е институционален процес, при който образователни субекти, носители на етнокултурни специфики, си взаимодействат единна образователна среда, като в процеса на обучение и възпитание формират интеркултурни компетентности и споделени граждански ценности, запазвайки своята етнокултурна идентичност и получавайки равни възможности за социална реализация.

Образователната интеграция изисква защита правата на децата, недопускане на дискриминация и осигуряване на адекватни предпоставки за социална реализация.. Насърчава и подпомага междукултурния обмен и съхраняването и развитието на различните културни идентичности.

Образователната интеграция е една от видовете политики за включване, които се реализират в рамките на Европейския съюз . Практическата реализация на този тип интеграция в българските детски градини и училища се осъществява в следните направления:

- а) осигуряване на равен достъп до качествено образование за всички деца и ученици;
- б) утвърждаване на интеркултурното образование като неотменна част от процеса на модернизация на българската образователна система;
- в) създаване на предпоставки за успешна социализация на децата и учениците от етническите малцинства;
- г) съхраняване и развиване на тяхната културна идентичност чрез изучаване на майчин език, история и култура;
- д) поощряване на взаимното уважение, разбирателството и сътрудничеството между всички деца и ученици, независимо от етническата им принадлежност.

В община Кърджали съществуват дълбоки традиции за получаване на качествено образование, благодарение на квалифицирания педагогически персонал и ръководствата на училищата и детските градини. Осъществява се добро взаимодействие между училищата, детските градини, Дирекция “Хуманитарни дейности “ на Община Кърджали, Общински съвет, отдел “Закрила на детето” към дирекция “Социално подпомагане”и Регионален инспекторат на образование. Общинска администрация е сериозно ангажирана с проблемите

на образованието, както и с процеса на интеграция на децата и учениците от етническите малцинства и създаване на условия за равен достъп и качествено образование.

Доказателство за това са проектите, които са реализирани в Община Кърджали по националните и оперативни програми, както и такива към Националния съвет за сътрудничество по етническите и демографски въпроси през периода 2012-2015 година. Реализирането на проектите съответства на стратегическите цели на Стратегията за образователна интеграция на децата и учениците от етническите малцинства /2015-2020 година/.

Към регионален инспекторат по образование е сформирани **Екип за комплексно педагогическо оценяване**, като неговата основна цел е да извършва първична оценка на общото развитие на детето или ученика, въз основа на която се препоръчва видът и формата на обучение и същевременно покривайки дейностите от Програмата за закрила на детето, Програма за образователна интеграция на децата и учениците от етническите малцинства и отговаряйки на европейските стандарти.

В процеса на интеграция в образованието е ясно, че става въпрос за равно поставено партньорство и обединени усилия на гражданските организации, на държавните институции, на местния бизнес, но водещото място, разбира се, имат училищата в община Кърджали и педагогическите специалисти.

В последните години се забелязва засилен интерес към въпросите на интеграцията на етническите малцинства по региони: назначаване на експерти в общини и областни управи; разработване на общински планове за образователна интеграция; осъществяване на социологически и научни изследвания; активна дейност на неправителствени организации. Едновременно с това бяха приети важни стратегически документи като Националната стратегия за демографско развитие на населението в Република България (2012-2030 г.) и Националната стратегия на Република България за интегриране на ромите (2012-2020).

За подобряване достъпа до качествено образование се приложиха редица мерки, които доведоха до положителни резултати. Една от най-важните е поэтапното въвеждане на задължителна предучилищна подготовка за всички деца, навършили 6, а според най-новите промени – 5-годишна възраст.

Поетапното въвеждане на целодневното обучение в българското училище се отрази благоприятно върху качеството на обучение и възпитание на всички ученици, но безспорна е ползата от него за учениците от уязвимите етнически групи.

В изпълнение на програмата за образователна интеграция на децата и учениците от етническите малцинства, са разработени проекти на стойност близо милион лева към Оперативна програма “Развитие на човешки ресурси”, Министерство на образованието и науката и Център за образователна интеграция на децата и учениците от етническите малцинства

При подадените отчети в изпълнение на Програмата е редно да се отбележи, че всички детски градини и училища работят с много големи амбиции и изключителна отговорност за реализиране на целите и създаване на среда, която спомага адаптиране на децата и учениците и успешното им интегриране.

1. Осъществени дейности в ОДЗ „Ян Бибиян” – гр. Кърджали, относно: Интеграция на децата от малцинствените групи

В ОДЗ „Ян Бибиян” се отглеждат, обучават и възпитават 130 деца от етническите малцинства – роми и турци. Често ромите се самоопределят като турци, но дори и в този случай те попадат в групата на етническите малцинства в България. Всички те имат

трудности в овладяването на българския език, което при по-голяма част от децата води до забавяне в когнитивните процеси. Поради това концентрацията на внимание е затруднена, желанието за участие в общи занимания при децата е намалена и оттук цялостния обучителен процес страда. Във тази връзка е необходима интензивна индивидуална работа с всяко дете за подобряване езиково-говорното му развитие, придобиване на социални и комуникативните умения за коопериране с връстниците и с възрастни, развитие на индивидуалните заложби и интереси, което да стимулира цялостното участие на детето в педагогическото взаимодействие.

За целта ОДЗ „Ян Бибиян” непрекъснато се стреми да създава и изпълнява дейности относно интеграцията на децата от малцинствата.

При изпълнението на проект “Подавам ти ръка”, бяха заложени и изпълнени редица такива:

➤ **Информационна кампания за промяна на обществената негативна нагласа към децата от малцинствените групи.**

1.1. Ден на отворени врати:

Поканените гости бяха разведени из групите в ОДЗ „Ян Бибиян” – Кърджали, като децата от всяка група показаха танци, песни, игри. Съвместно с гостите се включиха в състезания и изработка на украса. Учителите от другите детски заведения обмениха опит за игри и занимания с деца, чийто майчин език не е български. След внимателно опознаване децата-домакини и децата-гости се ангажираха в обща игра.

1.2. Концерт

По време на концерта децата показаха артистичните си умения, изпяха много песни и танцуваха. За всички това бе първа изява на голяма сцена. Шоу-програмата бе изградена върху поверието за здравите зъби с оригинален сценарий и имаше поучителен характер. Гостите останаха приятно очаровани от цялостното изпълнение. Родителите на децата-участници бяха силно развълнувани и много горди от изявата на малчуганите.

1.3. Изложба

Изложбата на децата от ОДЗ ”Ян Бибиян” – Кърджали, участвали в творческите ателиета “Весели багри” и “Сръчни ръце” по проект “Подавам ти ръка”, бе открита в галерия “Клуб-галерия АРТ ГАЛЕРИЯТА” – гр. Кърджали. Изложбата бе посетена от два класа начален курс от СОУ “П.Р.Славейков” – Кърджали.

В рамките на една седмица галерията бе отворена и многобройни гости и жители на града имаха възможност да посетят изложбата. Всички бяха изненадани и впечатлени от уменията на децата, за които знаеха, че са от етническите малцинства.

1.4. Представление

Детското представление „Няма да ви забравим” силно заинтригувана публиката. Всички родители изразиха своята благодарност на педагозите за техните грижи и усилия в отглеждането, възпитанието и обучението на техните деца.

Бяха изтъкнати отдадеността на педагогическите специалисти в работата им с децата и многото усилия, които са направили тази изява на децата възможна. Гостите бяха впечатлени от разнородните умения на децата във всички образователни направления, умело вплетени в сценария на представлението.

➤ **Повишаване квалификацията на учителите за работа с деца от различни етноси.**

1.1. Обучение „Подходи и методи за работа в мултикултурна среда”

Подготовката на персонала се изразява в повишаване на квалификацията и преодоляване на психологическите бариери пред иновирането. Повишаването на квалификацията на персонала бе с цел изпълнителските кадри да придобият необходимите допълнителни знания и технически умения за успешно изпълнение на новите функции – подобрене на обучението в мултикултурна среда.

Лекторът представи разнообразни методи за включване на родителите в активностите в детското заведение. Бяха обсъдени различни подходи за справяне в проблемни ситуации, където е засегната етническата принадлежност на децата. Разгледани бяха добри практики от други страни със засилено мултикултурно население.

Педагогическите специалисти споделиха задоволството си от новите идеи за подобряване обучението в детска група с разнообразен етнически състав. По –късно учителите включиха някои от методите в ежедневната си работа и потвърдиха техния практически потенциал.

1.2. Обучение „ Работа с деца с майчин език, различен от българския”

В първия ден на обучението лекторът доц. Мандева пристигна на място в ОДЗ „Ян Бибиян” – Кърджали, където се запозна с условията на работа, част от родителите и децата. Разгледани бяха учебните помагала, по които се води обучението на децата. Учителите зададоха въпроси, върху които искаха да се наблегне повече внимание.

На втория ден обучението протече по предварително разработената програма, като се отдели време за индивидуални казуси. Обстойно се разгледаха особеностите на българския език и различни игри, чрез които да се усвоят определени езикови умения – съгласуване по род и число, единствено и множествено число, глаголни времена. Имаше достатъчно време и за обсъждане на различни варианти на тези нови игри според възрастта на децата.

В заниманията в творческите ателиета се включиха освен деца от целевата група и деца-участници от различни етнически групи, с различна степен на интеграция, деца със специални образователни потребности и деца лишени от родителски грижи. Всички те получиха възможност за равен достъп до предлаганите дейности, възможност за развиване на заложи и изява на способности.

Включиха се и родители с различен семеен и социален статус, с различна етническа принадлежност и религиозни убеждения. Заедно с децата си те се трудиха и забавляваха.

Една от заложените цели на проекта –промяна на обществената нагласа към децата посещаващи детското заведение, се осъществява посредством съвместни дейности с деца от мнозинството. Възпитаници на детска градина „Дъга” гр. Кърджали посетиха детското заведение, включиха се в различни занимания – играха, забавляваха се и твориха заедно с връстниците си.

Проведените публични изяви – спектаклите „На ти, Вранке, кокалче, дай ми, Вранке, желязно зъбче”, „Няма да ви забравим” , изложбата и спортния празник показаха на жителите на града способностите на децата от ОДЗ „Ян Бибиян” и допринесоха за пречупване на всеобщото негативно мнение и различна представа за децата от тази обособена малцинствена група.

С децата работят педагози с необходимата подготовка и опит в прилагането на иновации и интеракция в различни форми. Засиленото присъствие на изкуствата в допълнителните занимания е предпоставка за по добри резултати в обучението, в усвояването на умения и компетенции, които повишават ефективността на образователната интеграция.

За по-бърза интеграция на децата от малцинствените групи в детското заведение се налага осъществяването на съвместни познавателни дейности с деца от други етноси от други детски заведения.

Дейностите, които осъществяваме целят промяна на отношението на родителите към възпитателно-образователния процес в ОДЗ „Ян Бибиян” и в следствие към обучението в

училище, да подобри условията за равен достъп до образование и обучение, да засили мотивацията за включване в образователния процес на децата и родителите.

Дейности за интегриране на децата от различен етнически състав В ГДГ „Щастие” с Перперек,:

В ГДГ „Щастие” успешно се интегрираха 65 деца от различен етнически състав, 33 от тях са турчета и 22 са от ромски произход. Родителите на децата от ромски произход са безработни и социално слаби. Главна грижа за тях е изхранването и обличането на децата им. Не са мотивирани да плащат за допълнителни дейности, които са свързани с процесите на интеграцията. Социализацията и интеграцията на децата от ромското население е сложен и двустранен процес. Добрата подготовка на децата за срещата със непознатата образователна среда, природния и социален свят е гаранция за успешното включване на детето и бъдеща реализация на личността. Допълнителните занимания ще формират способност у детето за самостоятелно поведение и мислене при разрешаване на проблеми от ежедневната му дейност. Взаимното опознаване и приемане на другия-произход, култура, бит и др. е условие за по-лесното адаптиране на детето към средата извън махалата и приспособяване към училищния живот. Участието на деца от ромски и турски произход ще съдейства за социализацията на ромските деца и за възпитание на толерантни междуетнически отношения между тях.

Затова през учебната 2014/2015 г. си поставихме следните цели и задачи ,свързани с интеграцията на децата.

Цел: Създаване на условия за социализация на 3-7 годишните деца чрез изкуството в интегрирана среда.

Задачи:

1. Осигуряване на материална и образователна среда за пълноценна социализация и развиване творческите способности на детето.

2. Утвърждаване на атмосфера на межкултурно опознаване и сближаване чрез формите на изкуството с деца от детски градини и участия в български и ромски празници на районно и национално ниво.

3. Развитие на говорните умения и използването на поведенческите и езикови изразни средства в две драматизации с межкултурни акценти.

4. Социализация на децата за по-успешна адаптация към новата образователна среда.

5. Пресъздаване на традиции и обичаи за изграждане у децата на нравствени ценности и съхраняване на културната идентичност.

6. Подобряване на социално-психологическия климат при взаимодействията на деца, учители и родители от различни етноси в извънучилищна среда чрез формите на туризма - опознаване на социалния и природния свят.

7. Създаване на позитивни взаимодействия чрез включване на НПО и родителското настоятелство в подготовката и провеждането на дейностите.

у тях. .

Целта и задачите реализирахме чрез следните дейности:

1. Създаване на позитивни взаимодействия чрез включване на НПО и родителското настоятелство в подготовката и провеждането на дейностите.
2. Родителски срещи, „Заедно да споделим и помогнем”
3. Анкети с родителите.
4. Осигуряване на материална и образователна среда.
5. Закупуване на дидактични средства средства и консумативи.
6. Ситуиране на детски кът ”Заедно-ръка за ръка”.

7. Утвърждаване на атмосфера за межкултурно опознаване и сближаване чрез формите на изкуството.
8. Изложба и коледен базар с децата от трите детски градини „Заедно-ръка за ръка” и взаимни гостувания на коледните концерти.
9. Подготовка на децата за постъпване в първи клас на училище със смесен етнически състав.
10. Провеждане на съвместни празници с училище и детски градини.
11. Запознаване и пресъздаване на традиции и обичаи с цел изграждане у децата на нравствени ценности: по повод Василица (Банго Васили) - Ромската Нова Година, 8 април - Международния ден на ромите, Коледа, Великден, Гергьовден, 24 май, Рамазан байрям, Курбан Байрям
12. Подобряване на социално-психологическия климат при взаимодействията на деца, учители и родители от различни етноси

Постигнатите резултати, в следствие от реализираните дейности са:

- Създадена бе благоприятна образователна среда за 65 деца от различен етнос.
- Повишиха се творческите компетенции на децата с цел себепредставяне.
- Подготовка за начален етап на обучение чрез прилагане на интерактивни методи за научаване, съобразени с възрастта на децата.
- Увеличен брой на редовно посещаващите детската градина и намаляване на безпричинните отсъствия.
- Създаден успешен модел за задържане в детската градина за деца в риск от отпадане от образователната система.
- Повишена чувствителност на родителите към ценностите на образованието и насърчаване на диалога родител – учебно заведение.
- Популяризиране на детската градина сред родители в общността.

Във връзка с изпълнение на Програмата са разработени проекти от училища и детски градини:

- ЦДГ ”Дъга”;
- ЦДГ ”Чайка”;
- ОДЗ „Ян Бибиан”;
- ОДЗ ”Детелина”;
- ОДЗ ”Вяра , Надежда и Любов”
- ЦДГ с. Перперек;
- ОУ ”Христо Ботев” с. Бойно;
- ОУ ”Св. св. Кирил и Методий” с. Енчец
- ОУ ”Максим Горки” с. Чифлик;
- ОУ ”Паисий Хилендарски” с. Перперек;
- ОУ ”Иван Вазов” с. Широко поле;
- СОУ ”Йордан Йовков” - гр. Кърджали;
- ОУ ”Св. Климент Охридски” гр. Кърджали;
- ОУ ”Св. Св. Кирил и Методий” гр. Кърджали
- ОУ ”П. К. Яворов” гр. Кърджали.
- СОУ ”П. Р. Славейков” гр. Кърджали;
- СОУ ”Отец Паисий” гр. Кърджали;
- ОУ ”Христо Ботев” с. Миладиново;
- СОУ ”Владимир Димитров Майстора” гр. Кърджали

Разработените проекти в училищата дават познания за нравите, обичаите и традициите на етносите. Многобройните екскурзии създават предпоставки за опазване на културата и историята на различните етнически малцинства. Всяка година Обединен детски комплекс провежда седмица на толерантността, в която се включват ученици и деца, с дебати, есета, танци и в знак на взаимното уважение към различията децата засаждат дръвче в алеята на толерантността създадена от самите тях.

В периода м. октомври 2012 – м. април 2014 година в СОУ „Йордан Йовков“ се реализира проект, чиито цели съответстват на целите, заложи в Общинската програма за образователна интеграция на децата и учениците от етническите малцинства, а именно:

Цел 3 от Плана за действие: Съхраняване и развитие на културната идентичност на децата и учениците от етническите малцинства

Цел 5 от Плана за действие: Превръщане на културното многообразие в източник и фактор за взаимно опазване и духовно развитие на подрастващите и за създаване на атмосфера на взаимно уважение, толерантност

Проект: „Образователна интеграция на децата и учениците от СОУ „Йордан Йовков“, гр. Кърджали”, финансиран по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“

Обща цел: да подпомогне процеса на образователна интеграция и да създаде условия за по-успешна социална и трудова реализация на ученици от етнически малцинства чрез подобряване условията за равен достъп до образование и засилване мотивацията за участие в образователния процес.

Дейности: Обучение на учители и възпитатели за работа в мултикултурна среда. В рамките на 16 учебни часа (8 теория и 8 практика) по специална схема, изготвена така, че да не се нарушава учебния процес, бяха обучени педагогическия състав на училището по следните индикативни модули:

- Особенности на мултикултурната класна стая
- Преодоляване на конфликти и комуникация в мултикултурна среда
- Предизвикателствата пред учителите и технологии за развитие на межкултурна чувствителност и толерантност у учениците
- Педагогическа и интеркултурна компетентност на учителя. Педагогически интервенции в мултикултурна среда

Създаване на клубове по интереси

В рамките на тази дейност се формираха клубове по интереси, съобразно желанието на учениците то СОУ „Йордан Йовков“, гр. Кърджали.

Клуб „Краезнание“, Клуб „Туризм“, Клуб „Фотография“, Клуб „Журналист“, Клуб „Училищно радио“, Клуб „Архитектурно макетиране“, Клуб „Екология“, Клуб „История на религиите“, Клуб „Етнография“, Спортен клуб "Баскетбол", Спортен клуб „Волейбол“, Дискусионен клуб „Моят училищен живот“, Клуб „Вокална инструментална група“. Занятията във всеки клуб удовлетворяват интересите на учениците и изграждат отношения на толерантност помежду им.

Конкурс „Толерантност“

В конкурса участват всички деца от училището, без оглед на етническа или религиозна принадлежност.

Учениците проучиха историята на етноса на другарчето си и да го пресъздадоха чрез снимков или рисунков материал. Най – добрите творби бяха наградени от училищното ръководство, а самите снимки или рисунки съставиха Изложба „Толерантност“.

Работа с родителите на деца от СОУ „Й. Йовков”

Провеждане на „Час на родителя”. В рамките на този час се организираха срещи с родители, които срещат проблеми с интеграцията на своите деца.

Дни на отворените врати. В Дните на отворените врати всеки родител имаше възможност да се запознае с условията и дейностите, които представителите на педагогическия състав на училището правят за успешната образователна и социална интеграция на децата в училище. Демонстрираше се работата по клубовете на учениците, както и техните резултати.

В резултат от изпълнението на проекта ще създаде устойчив модел за образователна интеграция сред учениците от малцинствените общности в град Кърджали. Чрез дейностите, заложи в проекта се създадоха предпоставки за преодоляване на межкултурните ограничения и стереотипи и климат на толерантност. Извънкласните форми на занимание со приджстовка за благоприятната среда за развитие на индивидуалните творчески заложби, формиране на толерантност и уважение към различните култури и ценности, към чуждата личност.

СОУ”Владимир Димитров Майстора” е училище за което можем да кажем, че е училище което успешно е интегрирало чрез музика и изкуство ученици от различни етнически малцинства. Всеки един концерт на музикалната група от различни етноси изправя на крака съучениците им, родители, учители, общественост. Иво Ибрахим Ибрям сирак , ромче – кларнетист, е един от получените престижна награда от Фестивала “Орфеева дарба –София. Реализацията на проекта „ Песните на моя етнос” спомагат за запазване на културната идентичност. Ученици от 5 училища пеят на майчиния си език. **Има ли изкуство – интеграцията е безотказна.**

Средно общообразователно училище “Отец Паисий” – гр. Кърджали е образователна институция, в която се обучават над 1156 ученици от подготвителна група до 12 кл. Училището е средишно, а за повече от половината деца е въведена целодневна организация на учебния процес.

1. Описание на дейностите заложи в Плана и Програмата на общ. Кърджали, които са част и от училищните дейности.
 - Сътрудничество с институции и НПО, работещи по проблемите на децата от етническите малцинства
 - Разработване на проекти по програма на Центъра за образователна интеграция на децата и учениците от етническите малцинства.
 - Осъществяване на архитектурно адаптиране на детски градини и училища.
 - Съхраняване и развитие на културната идентичност на децата и учениците от етническите малцинства
 - Провеждане на обучение за повишаване квалификацията на педагогическите и управленски кадри за работа с деца и ученици със специални образователни потребности в обща образователна среда.
 - Информирание и консултиране на родители на деца със СОП за възможностите на интегрирано образование.
 - Провеждане (включване в) традиционно годишни етно – концерти
 - Провеждане (включване в) на седмица на толерантността
 - Откриване и стимулиране на талантиливи деца и участието им в извънучилищни дейности.
 - Сътрудничество с отдел”Закрила на детето”и МК за БППМН за задържане на децата застрашени от отпадане.

- Организиране на различни форми за изучаване културата и историята на различните малцинства /като честване на празници и дати/.
- Подпомагане на деца и ученици от социално слаби семейства
- Създаване на подкрепяща и привлекателна среда в училище.
- Подобряване на материалната база в училище.
- Обогаляване на оборудването в ИКТ кабинети според специфичните потребности на училищата.
- Обогаляване на материалната спортна база-физкултурен салон, спортни площадки,игрища.
- Системно отразяване в медиите на дейности по плана.
- Организиране на състезания, викторини, конкурси, забавни игри,свързани с прилагане на правилата за безопасност на движението по пътищата.

2. През последните 5 години, училището е участвало в следните проекти:

- Проект на община Кърджали „ЗНАМ” - Знание, Надежда, Алтернатива, Мотивация. Схема за безвъзмездна финансова помощ създаване на мултикултурна среда за практическо прилагане на интеркултурно образование и възпитание.
 - „Да учим заедно” към ЦОИДУЕМ гр. София
 - „Евроскола”
 - “Зелени Родопи” – към програма “Младеж”
 - “За европейското бъдеще днес” – комуникационна стратегия за присъединяване към ЕС.
- Европейска Училищна Мрежа: Количествени изследвания в образованието. „ИКТ в образованието“ /ПУИКТО-ESSIE/.
- Корпус на Мира на САЩ в България. Програма образование. Нови подходи и комуникативни методи на преподаване и оценяване на учениците в обучението по английски език.
 - Проект „Telerik Kids Academy“- школа за обучение на млади програмисти.
 - НП „Училището – територия на учениците”, модул „Подкрепа на целодневното обучение на учениците от начален етап”
 - НП „С грижата за всеки ученик”, Модул 2,„Осигуряване на допълнително обучение на учениците за повишаване нивото на постиженията им по общообразователна подготовка”.

Програма „Фулбрайт”, съвместно с фондация „Америка за България”, „Активни и здрави”, фондация Димитър Бербатов, "Новото тракийско злато" на холандските природозащитни организации АРК и Авалон

- Проект на СКВТ "Арда" - Кърджали.
- Партньорски проект на СОУ "Отец Паисий" – „Училището – тук можем заедно да учим, да мечтаем и да се забавляваме”- Фондация «Нашата Надежда 21 век», скъвместно с СОУ „П.Р.Славейков” – Кърджали

3. Два от проектите са свързани с образователна интеграция на деца от ромски произход. Дейностите и методи които сме използвали досега, в голяма степен са били част от дейностите заложи в Плана и Програмата за образователна интеграция

на децата и учениците от етническите малцинства. Кратко описание на проектите и резултатите от тях:

- **„Да учим заедно” към ЦОИДУЕМ гр. София**

Проектът е финансиран от Центъра за образователна интеграция на децата и учениците от етническите малцинства (ЦОИДУЕМ) за гарантиране на равен достъп до качествено образование на децата и учениците от етническите малцинства и е на стойност 24 808, 19 лв.

Деца от първи и четвърти клас на училището, заедно с партньорите от ОДЗ „Дъга” са работили по проекта, насочен към адаптацията на деца и ученици в детските градини и училища, за които българският език не е майчин. Целта е да се научат да говорят по-добре български език, за да се справят с учебния материал, да се възпита дух на толерантност, търпимост и взаимно зачитане на всяка малцинствена група .

Включени са езикови упражнения, занимателни дейности под името „Докато играеш, можеш нещо да узнаеш”, с които се цели да се разширят и обогатят знанията по български език на учениците. Най-голям интерес предизвикват дейности, в които деца ще обучават деца и ще се стимулира екипната дейност на деца от различни етноси. Друга дейност- „В света на приказките” насърчава свободното общуване чрез книжките. Децата се запознават с приказни герои на различните етноси. Децата са изработили и етнокултурен календар за учебната 2010-2011 година, в който са включени празниците на различните общности.

- **Партньорски проект на СОУ "Отец Паисий" – „Училището – тук можем заедно да учим, да мечтаем и да се забавляваме“** - фондация „Нашата надежда – 21 век“ съвместно със СОУ „Петко Рачов Славейков” – Кърджали по ОП “Развитие на човешките ресурси”, Схема за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ: BG051PO001- 4.1.03 „Интеграция на децата и учениците от етническите малцинства в образователната система”

В проекта участваха по 140 ученици от всяко училище, като всички те бяха от етнически малцинствени групи, а 90 от тях бяха застрашени от попадане в състояние на изключеност. Имаше клубове по дейности, чиято цел беше различна: изследователска, проучване на обичаите в региона, анкети, представяне на концерти културата на различните етноси в региона.

Резултатите, които очаквахме и постигнахме:

- Създаване на ученически етнографски музей и виртуален етнографски музей
- Презентации за важните празници в живота на всички етноси в регион Кърджали

ОУ „П.К.Яворов” е средишно училище и е въведена целодневна организация на учебния ден. През учебната 2014-2015 има 5 ПИГ с 125 ученици, също през учебната 2015-2016 има 5 ПИГ с 125 ученици.

1. През учебната 2014-2015 в ОУ „П.К.Яворов” има две ПГ с 44 деца, а през учебната 2015-2016 има една ПГ с 18 деца.

Използват се интерактивни методи при заниманията с децата в подготвителните групи, тъй като българският език не е майчин за тях, като е осигурена мултимедия и преносим компютър.

2. Сътрудничество с институции и НПО, работещи по проблемите на децата от етническите малцинства.

За трета година училището работи по проект “Всеки ученик може да бъде отличник“ на ЦМДТ “Амалипе”. По проекта са включени дейности като: обучение на учители за работа в мултикултурна среда, обучение на родители, работа с деца и родители във връзка с превенция на отпадането и ранните бракове, обменни визити и семинари с училища от региона за обмяна на добри практики при работа с деца от ромски произход.

Училището се включва и в дейности и инициативи, организирани от „СИР-Кърджали решава” и Националната мрежа за децата.

3. Сътрудничество с отдел ”Закрила на детето” и МКБППМН за задържане на децата застрашени от отпадане.

Училището работи успешно с Отдел „Закрила на детето” за превенция на отпадането от училище и връщане в училище на ученици, които по семейни причини не посещават редовно учебни занятия. Съдействие получаваме и от Детска педагогическа стая за разрешаване на случаи, при които родителите отказват да осигурят присъствието на децата в училище.

Във тази връзка имаме предложение да се предприемат мерки от страна на Общинска администрация за ефективно налагане на санкции на родители на деца до 16 годишна възраст, които не осигуряват тяхното присъствие в училище.

4. Създаване на клубове по интереси; сформирани на групи по свободно избираема подготовка (СИП) в областта на културата, фолклора и традициите на различните етноси, танцови формации; изкуства; традиционни занаяти;

За трета година в училището функционират два клуба по СИП „Фолклор на етносите”, финансирани от бюджета на училището с участието на 44 ученици.

Децата изучават фолклора на етносите от региона, подготвят и представят драматизации и мюзикъли, участват в празници и концерти и в ежегодния ромски фестивал „Отворено сърце”, организиран от ЦМЕДТ „Амалипе”.

През последните две години има и 3 групи СИП „Хореография”, също финансирани от бюджета на училището, където учениците разучават танци, характерни за различните етноси, участват в училищни и общински мероприятия и концерти.

5. Провеждане на обучение за повишаване квалификацията на педагогическите и управленски кадри за работа с деца и ученици със специални образователни потребности в обща образователна среда.

През учебната 2014-2015 в ОУ „П.К.Яворов” са интегрирани 22 деца със СОП, а през учебната 2015-2016 21 деца. 6 учители са преминали обучение за работа с деца със СОП. По график в училището работят и двама ресурсни учители.

6. Организиране на различни форми за изучаване културата и историята на различните малцинства /като честване на празници и дати/.

В часовете по СИП „Фолклор на етносите” се изучават традициите и обичаите на етносите в община Кърджали, организират се и се провеждат тържества за празници като Коледа, Курбан Байрям, Банго Василий и др.

7.Подпомагане на деца и ученици от социално слаби семейства Повишаване на екологична култура на учениците и младите хора в районите с компактно ромско население;

За втора година училището работи по Национална програма “На училище без отсъствия”, мярка „Без отсъствия” финансирана от МОН. За двете години са обхванати 48 ученици, които имат безпричинни отсъствия и са в риск да отпаднат от училище. Закупени са дрехи и обувки за 20 ученици , учебници за 10 ученици, учебни помагала за 30 ученици от социално слаби семейства.

8.Обогатяване на оборудването в ИКТ кабинети според специфичните потребности на училищата.

Училището работи по Национална програма „ИКТ в училище”, финансирана от МОН. Оборудвани са две зали с 24 терминални устройства, закупени за 3 мултимедии, 2 мултифункционални устройства, 10 лаптопа, създадено е училищно радио „Детелини”, обновен е сайта на училището. 10 учители, работещи по програмата, прилагат ИКТ при преподаването и използват интерактивни методи за по-голяма достъпност и онагледяване на преподаването.

9.Обогатяване на материалната спортна база-физкултурен салон, спортни площадки,игрища.

През 2015 година е направен основен ремонт на физкултурния салон в училището, осигурени са спортни уреди и награди при провеждане на спортни състезания.

Запазване на групите, обучаващи се в СИП ”Ромски фолклор” и СИП или ЗИП по майчин език в ОУ и въвеждане на групи в СОУ.

През последните три години в училището се сформират по две групи СИП „Фолклор на етносите”, които се финансират от бюджета на училището.

.Изготвяне на етнокултурен календар

Ежегодно ръководителите на групите по групи СИП „Фолклор на етносите” изготвят етно-културен календар и отбелязват празниците на етносите от региона.

Тематични екскурзии за опазване на етнокултурите в България.

През последните три години ежегодно училището финансира от бюджета или по проект провеждането на безплатни за децата тематични екскурзии и посещения на културни и исторически обекти в различни градове на България: Пловдив, Карлово, Калофер, Казанлък, Стара Загора, Шипка.

Провеждане на седмица на толерантността

Всяка година клубовете по СИП „Фолклор на етносите” организират различни мероприятия за отбелязване на международният ден на толерантността – 16 ноември: състезания, викторини, радиопредавания, концерти. Тази година на 16.11.2015г се състоя Открита сцена в двора на училището под надслов „Светът е за всички” с участието на деца от III, IV, V, VI, VII, VIII клас. Всички участници бяха стимулирани с предметни награди.

Създаване на групи от активни родители за подпомагане на културните изяви на децата.

Трета година в училището функционира Родителски клуб, създаден по проект на ЦМДТ “Амалипе”. Двама родители за преминали обучение на ЦМЕДТ „Амалипе”, работи се за повишаване активността на родителите и включването им в живота на училището. На

13,14, 15.11.2015г. Юсеин Караахмед- председател на Родителския клуб присъстваше на обучението в Пловдив.

Организиране на състезания, викторини, конкурси, забавни игри, свързани с прилагане на правилата за безопасност на движението по пътищата.

В края на 2014-2015 учебна година беше организирано и проведено състезание по БДП за учениците от петите и шестите класове, което включваше викторина за правилата на движение по пътищата, практически задачи и състезание за умело управление на велосипед. Бяха раздадени и награди.

През 2014-2015 година по проект „Нов шанс за успех” в училището са ограмотени и обучени 165 жители на квартал „Боровец”

ОУ "П. К. Яворов" зае второ място за в националния конкурс "Училище без насилие и стереотипи, основани на пола", организиран от МОН и фондация ДООИТ. Това е голямо признание и стимул за усилията, които полагат ръководството и педагогическия колектив училището да се превърне в привлекателно и безопасно място за децата.

Основна цел на ОУ „Св. Климент Охридски" гр. Кърджали е да утвърди съвременните образователни тенденции за личностно-ориентиран подход към учениците и на здравословен начин на живот и дейност.

През 2014-2015 учебна година училището работи по следните проекти и програми:

1.Био-градинка, Кърджали! Гражданска инициатива за изграждане на квартална градинка, където желаещи да могат да отглеждат екологично чисти плодове и зеленчуци. Идеята за зелена революция в Кърджали се реализира с финансов ресурс от тазгодишното издание на конкурса „Направи си сам” и се организира от екологично сдружение „За Земята”. За да се превърне зоната в екоградина за плодове и зеленчуци през пролетта и лятото в училището набраха доброволци. Включиха се и местни граждани. Дворът бе почистен и работата започна. Вече са изградени градински сандъци с посеви, както и компостери, които имат възможност да съберат част от биологичните отпадъци не само на училището, но и на жилищата в съседство. Същевременно се оформи градинарски клуб от млади ентузиаста, които се грижат за насажденията. Децата се запознаха с ползите от компостирането и включването на училището в системата за разделно събиране на органичните отпадъци. Те научиха повече и за засаждането и отглеждането на овощни фиданки, както и за грижите за сезонните зеленчуци. Така учениците на ОУ „Св. Климент Охридски“ вече знаят повече за ползите от органичното земеделие, както и за опазването на биоразнообразието и околната среда. Градинката разполага и със системата за капково напояване. Вече може да се пести вода и труд! Беше проведен и открит урок на тема: „Плодовете на нашия труд“, практически урок. Външният вид на градинката беше подобрен, оградата е изцяло боядисана. С много радост децата седнаха и на пейките и масата, направени чрез рециклирани материали. Био-градинка Кърджали се превърна, не само в квартала, но и във интернет пространството, в призив за едно позитивно, градивно и грижовно отношение към природата, към живота и храната ни! „Ние искаме хората да се вдъхновят да мислят за промените, които могат да се направят!”, сподели директорката на ОУ „Св. Кл. Охридски“ Маргарита Тодорова.

2.Национална програма "С грижа за всеки ученик".

„Модул 2" - осигуряване на допълнително обучение за деца от подготвителните групи" по български език и математика.

3. Проект „Не“ на насилието в училище“ .

Проектът се изпълнява от Сдружение “Младежки инициативи за развитие и диалог”. Основната цел на проекта е превенция на насилието между децата в училище и формиране на безопасна училищна среда. Неговата продължителност е 10 месеца от 27.05.2015 – 27.03.2016 г. Досега по проекта са проведени два открити урока за ученици от 3 и 4 клас. Следват: конкурс за най-добра рисунка „Не“ на насилието; провеждане на информационна кампания „Не“ на насилието; провеждане на заключителен семинар „Децата и нашето зелено бъдеще“, гр. София с участието на представители на НПО сектора, учители, възпитатели и директори.

4. Инициатива „Време за раздвижане“. Time to move се организира от Евродеск с подкрепата на програма Еразъм. Тя информира младите хора за международни възможности за мобилност, да учат или възможностите за доброволческа дейност. От 29.09 до 04.10 учениците ни взеха участие в : Семейно състезание - викторина - „Природни и археологични забележителности в Европа“ , „В кухнята на театъра“, Състезание с велосипеди пред паметника на Васил Левски, поход до Каменната сватба, конкурс за рисунка на тема "Раздвижи се“.

5. Участие в седмицата на физическа активност 07.09-30.09.2015. MOVEWeek е ежегодна общоевропейско събитие, което има за цел да покаже ползите от воденето на активен начин на живот. Кампанията се гради на три основни принципа: да се повиши информираността, относно ползите от физическата активност; да се насърчи редовното участие в различни видове спорт и друга физическа активност;

6. Участие заедно с 500 милиона деца в инициативата "Най-големия урок в света" по инициатива на УНИЦЕФ. Инициативата цели да приобщи децата и младежите към глобалните усилия за изграждане на по-устойчиво бъдеще за всеки жител на планетата.

7. Проект: From Garden to Table – „От градината до масата“ 2015-2016, E-twinning европейско партньорство с Турция, Полша, Франция.

8. Проект - околна среда, повторно използване и рециклиране, 2016-2018 Еразъм партньорство с Бурса, Турция.

9. Европейски партньор за изложба, наречена "Откъде идваш?" (Where do you come from?).E-twinning партньорство. Идеята е всеки участник да опише своето училище, квартал, града си и страната си със снимки, видео клипове, писмени описания.

10. Основно Училище „Св. Климент Охридски“ се включи в инициативата: Поход по стъпките на българската армия. От 3 до 5 октомври областна администрация Кърджали организира тридневен ученически поход в чест на 100 години от началото на Първата световна война.

11. Всяка година учениците ни вземат участие в общинското състезание "Защита при бедствия, пожари и извънредни ситуации" - гр. Кърджали, Нашият отбор, "Млад огнеборец", с ръководител г-н Георгиев, винаги е в призовата тройка.

12. Училището участва и в програмата за образователна интеграция на децата и учениците от етническите малцинства 2012-2015г.. В подготвителната група се проведе открит урок „Моето семейство“, тържество „Изпращане на есента“, в първи клас открит урок „Непослушният светофар“ предстоят Коледните тържества.

Във връзка с образователната интеграция на деца и ученици от етническите малцинства, през учебната 2014 – 2015 година в ОУ „Христо Ботев“с.Миладиново се реализираха два проекта:

1. „Нашето бъдеще е в нашите ръце”
2. „Искам, знам и мога”

В тази връзка бяха осъществени следните дейности:

- Създадох се обективни условия за равен достъп до качествено образование;
- Подобрена бе учебната и възпитателната среда;
- Използваха се ефективни средства за задържане и насърчаване на учениците;
- Осъществена бе обмяна на добри практики на учителите;
- Изградиха се клубове по интереси и родителски клуб, ориентирани към родители за повишаване на интереса и мотивацията им за образованието на учениците;
- Реализираха се дейности, насърчаващи овладяването на книжовния български език.

Във всички училища съгласно утвърдените от Министъра на образованието и науката учебни планове, в раздел Б-“Задължителна избираема подготовка” , са заложили по 3 и 2 часа изучаване на майчин език, в зависимост от степента на обучение, а в часовете за Свободно избираема подготовка учениците сами избират с какво да се занимават. При направеното проучване в училища, където има смесени етнически малцинства в часовете по ЗИП и СИП по желание на ученици и родители се изучава майчин език, в часовете по СИП и извънкласна форма на работа много често тема за работа са пресъздаване на традициите и обичаите на различните етноси.

С цел създаване на привлекателна среда в интегрираните училища, Община Кърджали подкрепя 100% семействата за отглеждане на децата в семейна среда, чрез предоставяне на помощи в пари или натура, насочване към ползване на социални услуги, осигуряване на психологическа и правна помощ с цел превенция на изоставянето на деца в институции;

Подобряването на социално-психологическия климат в извънучилищната среда по отношение образованието на децата и учениците от етническите малцинства е мощен катализатор за активизиране на процеса на интеграция чрез образование. Активността на самите малцинствени общности – родители, специалисти, ученици, младежи, общественици, е от ключово значение за ценностното осмисляне и за осъществяването на интеграционния процес.

Децата от уязвимите малцинствени групи се нуждаят от допълнителна образователна подкрепа за изравняване на стартовите им позиции с тези на останалите деца. Предприемането с такава цел на положителни институционални мерки съответства на международните стандарти в областта на правата на човека и защитата на малцинствата и не представлява дискриминация спрямо другите.

Процесът на интеграция чрез образование дава възможност на учениците от различни етнически групи да получат необходимата подготовка, гарантираща им пълноценно участие и реализация във всички сфери на живота в условията на пазарна икономика. Осигуряването на качествено и широко достъпно образование на всички деца в Република България е държавна задача, за осъществяването на която е необходимо да бъдат обединени усилията на Общината и всички институции. Програмата се основава на общоприети ценности и принципи произтичащи от “Конвенцията на ООН за правата на детето”, законодателството на Република България и е съобразена с

ангажиментите на правителството и Общината по отношение интеграцията в Европейския съюз.

Превръщане на културното многообразие в източник и фактор за взаимно опознаване и духовно развитие на подрастващите и за създаване на атмосфера на взаимно уважение, толерантност и разбирателство, както и за формиране на подходящ социално-психологически климат налага приемането и актуализирането на нова **Програма за образователна интеграция на децата и учениците от етническите малцинства за 2016 / 2020г.**

Настоящият отчет е изготвен на база отчети на училища и детски градини, участвали активно при реализиране на дейностите заложи в Програмата.

Програмата за образователна интеграция на децата и учениците от етническите малцинства от 2012 до 2015 г. е приета с Решение № 32 от 25.02.2016 г. на Общински съвет – Кърджали.